

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра кримінального права

Лабораторія «Інновації у сфері кримінальної юстиції»

Одеський осередок ВГО «Асоціація кримінального права України»

КОНСЕРВАТИВНО-ЛІБЕРАЛЬНІ ІДЕЇ ОДЕСЬКОЇ ШКОЛИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

МАТЕРІАЛИ

Одеської науково-практичної конференції

24 листопада 2023 року

Видавництво
«Юридика»
2024

УДК 343.2/.7:340.123(477.74)(062.552)
К65

Відповідальний за випуск **Ю. Ю. Коломієць.**
Матеріали видано в авторській редакції.

Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права : матеріали Одеської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 лист. 2023 р.) / відп. ред. проф. Ю. Ю. Коломієць. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. – 252 с.

ISBN 978-617-8263-98-0

У збірнику матеріалів Одеської науково-практичної конференції «Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права» відображено консервативні і ліберальні ідеї професорсько-викладацького складу кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», аспірантів, студентів, школярів, які цікавляться проблемами сучасного кримінального права України, а також практиків, готових до співробітництва з науковцями.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, практиків, небайдужих до кримінально-правової протидії кримінальним правопорушенням.

УДК 343.2/.7:340.123(477.74)(062.552)

ISBN 978-617-8263-98-0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2024

Балобанова Дар'я Олександрівна Вимоги якості кримінального закону	64
Полянський Євген Юрійович Щодо подальшого розвитку інституту кримінального покарання в українському праві	70
Шостак Олена Миколаївна Євроцентричність українського кримінального законодавства: принцип субсидіарності та право на життя	76
Тавлуй Олена Вікторівна Контрабанда в Одесі: проблеми та шляхи подолання	82
Абакіна-Пілявська Людмила Миколаївна Окремі питання незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги	86
Іванова (Кедик) Вероніка Петрівна Етика та закон: межі кримінальної відповідальності у медицині	91
Степаненко Оксана Василівна Кібернасильство як форма домашнього насильства	95
Ободовський Олександр Васильович Про об'єкт військових кримінальних правопорушень за проектом нового Кримінального кодексу України: постановка питання	102
Берш Анастасія Яковлівна Кримінальна відповідальність у контексті психічних станів, виниклих під час бойових завдань	109
Пономаренко Денис Васильович Вчинення діяння в умовах воєнного стану як кваліфікуюча ознака кримінального правопорушення	114
Камінський Петро Валерійович Перспективи удосконалення кримінально-правового впливу на явище примушування до шлюбу	121
Малишева Марина Валеріївна Кримінально-правова охорона біологічних прав людини	125
Мальцев Максим Вікторович Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки на виробництві: правовий аналіз	130
Павлова Олександра Сергіївна Кримінальна відповідальність за перешкоджання законній професійній діяльності журналістів в Одесі	134

Мальцев Максим Вікторович
аспірант кафедри кримінального права
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Наукова біографія

У 2011 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія» за спеціальністю «Правознавство». У 2022 році вступив до аспірантури Національного університету «Одеська юридична академія» на кафедру кримінального права, за спеціальністю «Кримінальна юстиція»

Наукові інтереси: дослідження нормативних приписів та практики протидії кримінальним правопорушенням проти безпеки виробництва.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ НА ВИРОБНИЦТВІ: ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Розділ X Особливої частини Кримінального кодексу України містить п'ять статей, які встановлюють підстави та межі кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, що посягають на безпеку виробництва.

Спеціальне галузеве законодавство відіграє ключову роль у запобіганні кримінальних правопорушень у сфері безпеки виробництва. Ним визначаються норми, правила та вимоги, які підприємства повинні дотримуватися для забезпечення безпечним умов праці, уникнення аварій та запобігання негативним наслідкам для працівників та навколишнього середовища. Тобто правове регулювання у сфері безпеки виробництва визначає рамки, в межах яких підприємства мають діяти для запобігання кримінальним правопорушенням та забезпечення безпеки працівників та виробничих процесів. Ефективність цих заходів може значно вплинути на зменшення ризику виникнення негативних подій та наслідків, запобігти вчиненню кримінальних правопорушень у даній сфері.

Порушення вимог щодо безпеки особами під час здійснення різних видів діяльності, не пов'язаних із виробництвом, може бути кваліфіковане відповідно до статей Кримінального кодексу України, як кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи, у сфері службової діяльності, чи іншими статтями Особливої частини КК.

За даними Єдиного державного реєстру судових рішень у 2021 році по справах, відкритих за фактом порушення правил безпеки на виробництві [1], судами винесено 55 обвинувальних вироків, з яких: за ст. 271 КК України – 4 вирокі, за ст. 272 КК України – 51 вирок, ст. ст. 273–275 КК України – 0 вироків. У свою чергу, у 2022 році судами у цій категорії справ винесено 37 вироків з яких, за ст. 271 КК України – 4 вирокі, за ст. 272 КК України – 32 вирокі, ст. 273 КК України – 1 вирок, ст. 274 та ст. 275 КК України – 0 вироків. Станом на 17.11.2023 р. судами у цій категорії справ винесено 48 вироків, з яких за ст. 271 КК України – 3 вирокі, за ст. 272 КК України – 45 вироків, ст. ст. 273–275 КК України – 0 вироків.

Аналізу судових рішень у вказаних справах свідчить про те, що у більшості випадків суди при винесенні обвинувальних вироків у справах вирішують питання щодо звільнення осіб від відбування покарання на підставі положень статті 75 Кримінального кодексу України або затвердження угоди про визнання винуватості, як наслідок, призначене покарання у вигляді позбавлення волі реально не відбувається; і реально відбувається в окремих випадках покарання у вигляді штрафу та/ або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Відсутність розуміння суті порушення може ускладнити усвідомлення особою наслідків своїх дій, зокрема у випадках, коли це може призвести до тяжких наслідків для інших осіб, таких як смерть або тяжкі тілесні ушкодження потерпілого. Такий підхід не сприяє повному розумінню відповідальності за вчинені дії та може відбитися на справедливості та результативності правосуддя.

Як видно з представленої таблиці нижче, можна оцінити, які саме види покарань передбачені для кожної з вказаних статей [2].

Вказані статті Кримінального кодексу України деталізують відповідальність за різні види порушень в сфері безпеки на виробництві. Вони надають діапазон покарань для різних видів правопорушень, зокрема за порушення вимог охорони праці, правил безпеки під час робіт з підвищеною небезпекою, на вибухонебезпечних підприємствах, а також у сфері ядерної або радіаційної безпеки та безпечного використання промислової продукції та експлуатації будівель

Стаття КК України	Покарання за ч. 1	Покарання за ч. 2
Стаття 271 «Порушення вимог законодавства про охорону праці»	Штраф від 1000 до 3000 тисяч НМДГ, або виправні роботи на строк до 2 років, або обмеження волі до 2 років	Обмеження волі на строк від 2 до 5 років, або позбавлення волі на строк до 7 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 2 років або без такого
Стаття 272 «Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою»	Штраф від 1000 до 3000 тисяч НМДГ або виправні роботи на строк до 2 років, або обмеження волі на строк до 3 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років або без такого	Обмеження волі на строк до 5 років або позбавлення волі на строк до 8 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років
Стаття 273 «Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах»	Виправні роботи на строк до 2 років або обмеження волі на строк до 3 років, або позбавлення волі на строк до 3 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років або без такого	Обмеження волі на строк до 5 років або позбавлення волі на строк від 2 до 10 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років.
Стаття 274 «Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки»	Обмеження волі на строк до 4 років або позбавлення волі до 4 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років	Позбавлення волі на строк від 3 до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років
Стаття 275 «Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд»	Штраф від 1000 до 3000 тисяч НМДГ або виправні роботи на строк до 2 років, або обмеження волі на строк до 3 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 2 років або без такого	Виправні роботи на строк до 2 років або обмеження волі на строк до 5 років, або позбавлення волі на строк від 2 до 5 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років

і споруд. Їх аналіз свідчить про те, що законодавцем більш менш співрозмірно оцінена суспільна небезпечність самих посягань, що вчиняються в сфері безпеки виробництва, та їх наслідків. Натомість судова практика, використовуючи заохочувальні заходи (і в деяких випадках підстави їх застосування викликають зауваження), необґрунтовано занижує ступінь небезпечності поведінки особи, яка допустила порушення правил безпеки на виробництві, знижує превентивний та каральний потенціал покарання.

Список використаних джерел

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

Ключові слова: охорона праці, безпека виробництва, кримінальні правопорушення, покарання, звільнення від покарання.

Key words: labor protection, production safety, criminal offenses, punishment, exemption from punishment.

Науковий керівник:

Горбачова Ірина Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».